

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Problemata Evangelica Ut plurimum Emblematis
Coronata. Sive Quæstiones Curiosæ In singula Evangelia
Dominicarum Totius Anni**

Hartung, Philipp von

Egræ, 1689

Problema XLV. Cur à Philippo Jesus consilium petat? Dominica IV.
Qvadragesimæ. Dicit ad Philippum: unde ememus panes? Joan. 6. v. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76102)

PROBLEMA XLV.

Cur à Philippo JESUS consilium
petat?

DOMINICA IV. QVADRA- GESIMÆ.

Dicit ad Philippum: unde ememus panes?

Joan. 6. v. 5.

§. 1.
Cur non
petatur
consili-
um Ju-
dæ.

Multiplicaturus JESUS miraculo panes consilium prius discipuli sui requirit & quidem Philippi, cur non potius Judæ, qui Philippo callidior & in œconomicis longè erat eruditior. Domine JESU non queras à Philippo inquit Petrus Celenfis l. de panib. c. 1. *quere à proditore tuo. hic habet marsupium cum Scribis & Phariseis, hic insidiatur sangvini tuo, hic habet denarios triginta, unde panes emantur ad satietatem omnis carnis.* Non adhibet Dominus Judam in consilium, quia viscera ferrea in pauperes gerebat & accipere quàm dare beatus judicabat. Nihil æquè pio Domino displicet, quàm crudelis avaritia, quæ præ latrociniis magis exosa habetur. laudatur villicus iniquitatis, quòd bona Domini sui in egenos dilapidasset, damnatur servus nequam, quòd confervo misereri noluisse: *decem millia talenta* (verba Chrysofomi homil. 62. in Matth.) *debeantur, non conviciatus est creditor debitori, sed misertus fuit, quando verò aduersum confocium crudelitatem exercuit, tunc nequam ac im-*

probum servum appellavit. poterat de Juda dici, quod de Achab ab Elia dictum fuerat: *occidisti insuper & possedisti.* grave peccatum est latrocinium, longè gravius detinere ea, quæ pauperibus danda forent. Exsit itaque è consilio Judas, Philippus adfit. Cur hic præ ceteris omnibus? responsum ex ore Philippi accipiam.

Antiquitati fortasse JESUS detulit, quod præ ceteris Apostolis Philippum consuluerit, is enim maxime veteranus in societate fuit Apostolica, quippe qui primus voce eternâ à Christo vocatus est. Ità docet Eusebius Gallicanus hom. de vigil. S. Andreae: *primus omnium Apostolorum Philippus videtur esse vocatus. Et merito quidem primus vocatur, qui os lampadis interpretatur: tale namque os tunc omnes receperunt, quando in lingvis igneis Spiritus Sanctus super eos descendit.* Verùm non arridet hæc vocati in consilium Philippi ratio ab antiquitate petita, jam enim in operariis supra docui, non temporis & ætatis sed meriti & virtutis à DEO haberi rationem.

D. Cyrillus Alexandrinus &
Mm 2 Theo-

§. 2.
Primæ
duæ causæ
reji-
ciun-
tur.

Consiliari-
us malus
supplici-
um maxi-
mum.
Bæza to.
1. p. 220.

Theophylactus ruditati Philippi adscribunt, quod à Christo de emendis consultus sit panibus. verba Cyrilli de Philippo sunt: *non erat adeo acutus, ut altiora posset intelligere, ut ergo rudiorem ad sublimiora ingenio consequenda & ad fidem vocans & roborans rogat.* similiter Theophylactus: *non alium interrogat Christus quam Philippum, ipse enim majore indigebat eruditione.* at unde quaeso hisce Doctoribus tam vilis de eruditione Philippi existimatio? An quod candida fide Christum rogavit: ostende nobis Patrem & sufficit nobis? at hæc eximia erat Theologia, visionem appetere beatificam, quæ sola creatam mentem potest exfatigare. Non tam vilem de Philippo habuere opinionem gentiles, qui ut Jesum videre possent, neminem ex Apostolis alium quam Philippum rogaverunt, quem & Domini titulo condecorarunt, id quod nulli alteri factum esse legitur: *Domine volumus Jesum videre.* quod à Philippo non exegissent, si quæ oculi vix potest ruditas, ex oculis Philippo prospexisset.

Joan. 12.
v. 21.

§ 3.
Causa tertia, quia Philippus frequenter Jesum consultabat.

S. Cyrillus Alex.
l. 3. in Jo.
an. c. 13.

Mitius alii de Philippi prudentia & eruditione sentiunt, ajuntque avidissimum discendi Philippum præ omnibus Apostolis fuisse & frequentius ceteris Dominum consultuisse, quæ sedulitate promeruit, ut vicissim à Domino consuleretur, ab eoque in præclarissimum efformaretur Doctorem: Sententiæ hujus patronum ipsummet habeo Cyrillum ita loquentem: *libenter Philippus discebat, quærebátque sapius.* præclaræ indolis specimen est audire & interrogare, sicut de duodenni Jesulo inter Doctores confidenti testatur Evangelista, efficiturque plerumque Doctor eximius, qui gnavum se exhibuit discipulum. Cor docile Salomon petiit, ut judi-

care populum posset: *dabis servo tuo cor docile* 3. Reg. 3. v. 9. in hebræo est: *cor audiens*, in græco: *cor sapiens*, quasi idem sit cor audiens & docile, quod cor sapiens & eruditum: sicut enim *qui regit & regitur, rectius ille regit, ita & qui docet & discit, doctius ille docet.* In magnam facile evadit sapientiam, qui accido dispositoque ad discendum est animo, Platonico consentiens symbolo: *discere non erubesco.*

Post auditam de semine & seminatore parabolam accesserunt divinum Magistrum discipuli quaesitum, quid sibi vellet ea parabola? quibus ipse dixit: *vobis datum est nosse mysterium regni DEI* Luc. 8. v. 10. cur Apostolis solum & non omnibus datum est mysteria nosse? quia hi duntaxat interrogarunt & non erubuerunt discere; sic nos (inquit Doctor Angelicus) si volumus accedere ad eum, illuminabimur. is solus ad veram sapientiam pervenit, qui libenter interrogat & audit: *ille accipit*, ait Theophylactus in c. 13. Matth. *qui querit, ideòque discipuli soli, quæ interrogaverunt, acceperunt.* Immortalis felicitas Eunuchi Reginae Candacis fuit interrogasse & admisisse instructorem. Curru is vehebatur, ut videre est Actor. 8. & fallendi otii gratiâ propheticum legebat librum, cui ex Spiritus Sancti impulsu factus obviam Philippus interrogat: an quæ legeret, intelligeret? cui prudenter Eunuchus: *quomodo possum, si non aliquis ostendat mihi*, ostendit Philippus quid legendum & quomodo intelligendum esset prophetici sermonis oraculum, itaque brevitemporis intercapedine profecit, ut Eunuchum per baptismi lavacrum in vitam æternam regenerarit: *eâdem hora credidit* inquit D. Hieronymus de hoc Eunuchus ep. 103. ad Paulin. *& baptizatus & fidelis & Sanctus factus*

us

Hus est, ac de discipulo Magister : plus in deserto fonte Ecclesia, quam in aurato Synagoga templo reperit. tantum profuit Eunucho Philippum admisisse in Magistrum etsi hic specie externâ ut vult Chrysostomus, contemtilis appareret (latet enim non raro speciosa sub rudi pallio sapientia, & plumbea vicissim sub aurata chlamyde ignorantia) factus enim mox è discipulo Magister, atque ut loquitur orator aureus, nobis omnibus propositus Doctor est: locutus ille barbarus curru vectus, eum, qui vilis videbatur, & ex vestitu facile contemtilis, rogavit ut ascenderet & secum sederet. Vides ut nihil omiserit, quæ ab ipso fieri conveniebant? propterea deinceps Doctorem nactus, eorum vim, quæ proposita erant, accuratè discibat, & animo illuminabatur. Idoneus enim est barbarus iste, qui nobis omnibus Doctor fiat. hucusque Chrysostomus homil. 35. in Genes. Israëlitis mandatum est, ut quotannis solemniter phase celebrarent causâ additâ: cum dixerint vobis filii vestri, quæ est religio ista? dicetis eis: victima transitus Domini Exod. 12. v. 26. Erat quidem Hebræorum cura præcipua teste Josepho, cuius verba recito, Hebræorum inquam præcipua cura erat circa filiorum nutrimenta, eos divinarum legum custodiam, traditionem, pietatem, tanquam totius vitæ opus necessarium edocere, nihilominus filios interrogantes præcipuè erudiri vult DEUS: cum dixerint vobis filii vestri, quæ est ista religio. quia ille solus dignus est sapientiam invenire, qui novit interrogare, ille solus ad doctoratus arcem & apicem ascendere dignus est qui discere non erubescit. Erubescant, qui in rebus dubiis viros prudentes ac doctos consulere nolunt, in ignorantis suis hæerere & perire malunt, quam ad

cognitionis lucem & salutis scientiam manuduci. Sed ad Philippum redeamus. Consulitur hic à Christo, quia ceteris Apostolis frequentius & studiosius Christum ipse prius consuluit, consulamus Jesu vicarios & ab eis veritatem DEi ediscere non erubescamus, & consulet quam optimè omnibus Jesus.

Quodsi meam proferre mihi liceat sententiam, cur præ aliis in consilium vocatus sit Philippus, aio ideo hunc electum, quia perfectum perfectissimi consilarii exhibet exemplar, quod ex ore & moribus Philippi quam brevissimè demonstrare fas sit. Bethsaidâ oriundus erat Philippus, quæ civitas Domum frugum latinè significat, habebatque exploratissima loca, unde cibus poterat comparari. Ecce primam in eligendo consilario cautelam, ut advocetur is, qui majori cognitione rerum atque experienciâ pollet, & natus educatusque iis sit in rebus super quibus consultatio instituitur. Deinde Philippi tessera erat, quam sub alto diu corde pressit, sub ultimam denique cœnam ore expressit: *sufficit nobis* Joan. 14. v. 8. observa cautelam secundam, quæ non potest non esse secundissima, in electione consilarii necessariò adhibendam, ut talis sit, qui corde sentiat & aperto ore dicat: *sufficit nobis*, qui enim rebus & spebus suis novit dicere: *sufficit nobis*, utiliter consuletur, cum principi potius quam sibi consulturus sit. Præterea os lampadis Philippus audit ob perspicuum in loquendo candorem & singularem verborum gratiam atque sinceritatem, demonstravit hanc, cum ceteris Apostolis ore uno dicentibus: *euntes emamus ducentis denariis panes & dabimus illis manducare* Marci. 6. v. 57. solus contradixit Philippo: *ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis.*

§. 4.
Causa
quarta
quia Phi-
lippus ex-
emplar
perfectis-
simi Con-
siliarii.

Sylveir.
to. 3. l. 5. c.
33. q. 8.

*eis. inclinari videbatur Christus, ut panes emerentur, quibus emendis ducentos denarios sufficere censebant ceteri Apostoli, solo reclamante Philippo, & hic idcirco exclusis aliis in consilium vocatur, ut instruamur inquit doctissimus Sylveira, pendendum ab illis esse consilium, non qui voluntati nostrae obsequentes sunt, sed qui juxta rectam rationem ac prudentiam communitati potius utilia, quam principi jucunda loquuntur. Pluris tibi sit, si Josaphat & non Achab es, Michæas unus qui veritatem licet omnibus exosam loquitur, quam quadringenti prophetæ, qui loquuntur mendacium. Achabi vox est: *ego odium, quia non prophetat mihi bonum sed malum* 3. Reg. 22. v. 8. Josaphati verò vctum: *adjuro te, ut loquaris mihi quod verum est in nomine Domini* v. 26. perpetua mali Principis nota & ruina est, malle audire Consiliarios qui loquantur falsa quam falsa, loquantur non vera quam dura & fera sive ut Isaias habet, qui loquantur placencia quam quæ recta sunt. Denique Philippi votum & scopus erat: *ostende nobis Patrem*, nobilissima Consilarii optima tessera est, ad visionem beatam votis omnibus anhelare, nec mortale quicquam terrenum & caducum intendere sed videntis omnia vindicantisque Patris oculum præ oculis habere. Facile foret hæc singula fusiori deducere calamo, sed quia neque temporis & loci hujus neque muneris & mentis meæ est Consiliarios perstringere, aut Principes de Consiliorum selectu erudire, paucula hæc in Philippi electi dilectique ab æterna Sapientia Consilarii gratiam insinuasse sufficiat.*

§. 5.
Causa 5.
tentandi
gratia.

Verum nè ab Evangelio abeam, causam interrogati Philippi Evangelistes adstruit: *Hoc autem dicebat tentans eum*, ergo tentandi gra-

tia Philippum Jesus interrogat: unde panes? & cur tentat Jesus? Credebam hæcenus Jacobo in Catholica sua scribenti c. i. v. 13. *Nemo cum tentatur dicat, quoniam à DEO tentatur, DEUS enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat*, & jam ab Evangelista audio tentatorem Jesus esse: *hoc autem dicebat, tentans eum*, qui hoc intelligim? respondet Salmeron: DEUS intentator malorum est, hoc est, neminem ex malis, sed tantum ex bonis tentat. vel ut S. Augustinus l. 2. de consensu Evangelistarum c. 30. aliâ significatione intelligitur tentatio de qua dictum est: DEUS neminem tentat, & alia de qua dictum est, tentat vos Dominus DEUS vester ut sciatis si diligitis eum Deut. 13. illa seductionis est, hæc probationis. tentatur itaque Philippus, quia bonus est & præ ceteris bonus; tentamur quandoque & nos, quia vel bonifimus vel ut simus boni.

In propriam agnitionem & humiliationem tentationes permittuntur, amat enim DEUS esse nos humiles. *qui non est tentatus quid scit?* ait Ecclesiasticus c. 34. v. 11. nec scit quid ipse sit. Nescimus sæpe quid possimus ait Thomas Kempensis, sed tentatio aperit, quid sumus. sunt adamantes quidam, qui malleorum ictibus franguntur, sunt alii (& quidem Plinio teste c. 4. lib. ult. Indici & Arabici) qui malleos frangunt. ut ergo sciamus, quis genuinus sit adamas, malleo opus est, & sicut ille adamas habetur in pretio, qui non cedit ictibus, ita ille fidelis, qui resistit tentationibus. ut se cognosceret Paulus, colaphizari permissus est, ut in humilitate perstaret Adam, Petrus, David, Thomas &c. tentati imò & prostrati sunt, quod solidiores resurgerent. *Vasa figuli probat fornax & homines justos tentatio* Ecclesiastici c. 27. DE-
um

um figulo, hominem figlino vasi conferens, sicut autem figulus scit, quândiu vas in fornace relinquendum, nè vel exuratur vel molle & ineptum remaneat, ita DEUS scit, quândiu hominem in fornace tentationis excoquere debeat. agnoscat proinde in tentatione homo se limum esse, humiliet se & vicit. Antonio Magno laquei tentationum à DEO ostensi & ratio vincendi suggesta est, videlicet *Humilitate*. Tentatur itaque homo in sui ipsius cognitionem & exercitium virtutis; sic arbor radicatur solidius ventis impetita, sic pileum fortius tenet viator (ut est in fabula de Apolline & Euro) sic fontes æstate frigidiores, hyeme sunt calidiores. Abbas Pastor ut refert Palladius dicenti: *oravi DEUM & liberavit me ab omni tentatione*, respondit: *ora potius DEUM, ut tua tibi redeat tentatio, nè fias deses & negligens*. Cant. 4. orat sponsa: *surge Aquilo & veni Auster*, noxius hic, frigidus ille ventus est, cur ergo in votis? fluent aromata virtutum imò & diademata gratiarum. Elegantissimè S. Bernardus de inter. dom. *molesta est lucta, sed fructuosa, quia si habet penam, habebit & coronam. Non nocet sensus ubi non est consensus, imò quod resistentem fatigat, vincentem coronat. Quoties resistiteris, toties coronaris*. Eremita, qui unâ nocte septies tentationem somni vigilando apud ægrum vicit, totidem meruit coronas. Quidam religiosus à morte comparuit ex condicto & edixit quærenti, utrum sibi pro tentationibus satisfactum? solus applausus mihi venienti factus & dulcedo basii à Christo dati superat omnem molestiam. At num & Philippus ex hac tentatione sua meruit basium & coronam? ducentorum

denariorum panes non sufficere respondit, de æterno tamen Patre postea locutus, sufficere solam illius visionem ad perfectam satietatem affirmavit: *ostende nobis Patrem & sufficit nobis*. adeoque sensus verborum Philippinorum fuit interprete D. Antonino: *non sufficit panis idest refectio ejus ad sufficientiam etsi aliquando reficit, Pater perfecte reficit*. quo sensu si consilium suum Philippus protulit, non unum denat taxat denarium & basium, sed ducentos & supra coronatos, imò coronas promeruit. docuit enim verò omnem sufficientiam à DEO esse, ab eoque panem petendum, qui perfecte reficit, & nunquam deficit.

Sed jam nos ad problematis hodierni coronam properemus & in sacro emblemate populum Israelis speculemur depluo è cœlis panem pastum cum lemmate: *tellus si negat, astra dabunt*. Eliam imaginemur, quem dapifer pascit corvus, & repetito suo crocitu de crastino monet sollicitum non esse *cocus cras tibi rursus ero*. Addamus & Sareptanam viduam cui farina de lecytho non deficit, apponente epigraphen Eliâ: *non deficiet*. Danielem ab Habacuc in lacu leonum refectum appingamus cum eminentissimo lemmate Cardinalis Philippi Boncampagni: *DEUS providebit*. Denique Philippum mihi imaginor, qui ad quæstionem Magistri: *unde accipiemus?* clausam ejusdem manum osculatur (quemadmodum à matribus nummulus manu nonnunquam joco clauditur, & unde accipiendus fit, ex parvulo quæritur) atque ex Psalte reponit: *Aperitu manum tuam. vel solenne illud: sufficit hæc nobis.*

S. Antonini. p. r. tit. s. c. 4. S. 3.

S. 6. Emblemata.

PRO-